

Jaká je cena energetických úspor?

Author: Igor Dřevíkovský | Published: 07.02.2013

Všechno bylo normální, pracovníci v oboru tento vývoj chápali jako obvyklé řešení nových problémových skutečností a pozitivně vnímala snahy o úspory i veřejnost. Dnes - poté, co se z energetických úspor stala povinnost, a po mnoha zkušenostech - je ale zjevné, že dosahování tehdy vytyčených cílů nyní přináší problémy. O jaké se jedná? To si uvědomíme, když nahlédneme na snahy o energetické úspory jako na proces, který v zájmu zachování energeticky nešetřného chování uživatelů staveb vkládá do budov rozsáhlé systémy, jež jsou svou podstatou „nestavební“. A čím vyšší ambice na úspory klademe, tím je dosažení cíle složitější - a dražší. Prudce se rozrůstají nové požadavky na stavební konstrukce, a to mění jejich tradiční uspořádání, jiné jsou nároky na vlastnosti materiálů a v důsledcích i nároky na jejich pořizovací hodnotu. A hodně jiné jsou i požadavky na realizaci, respektive její personální zajištění.

Problémy výstavby

Pracovní základnu stavebnictví tradičně tvoří nekvalifikovaní pracovníci zařazení k pracovníkům zaučeným, ale jen výjimečně vyučeným. Častým problémem na dnešních stavbách je tak omezená schopnost mnoha pracovníků přesně pochopit záměr nadřízeného, či schopnost rozumět v češtině psanému textu. (To není proneseno se záměrem omezit práva cizinců u nás pracovat, konstatuji jen obtížnou pozici řízení staveb v „povinně“ složitých situacích.) Bohužel i kvalita řídicích pracovníků ve stavebnictví je závislá především na úrovni jejich praxe a osobních vlastnostech, na dosažený stupeň jejich odborného vzdělání není často brán zřetel.

Nedostatečná kvalifikace pracovníků - to je problém, který řeší stavební firmy každé velikosti, ovšem zvláště naléhavý rozměr má ve společnostech menších. Tady kvalita realizací obvykle spočívá na schopnostech několika málo jejich pracovníků. Potom samozřejmě nemoc, rodinné či jiné problémy mohou mít zcela zásadní vliv na celkový výkon takových firem a kvalitu jejich realizací. To je mj. také důsledek téměř nefunkčního systému výchovy, který za postupně mizející kvalitní pracovníky nenabízí adekvátní náhradu.

Povinná měření

Nové potřeby, vyvolané zájmem o energetickou úspornost, jsou nejenom stále košatější, ale vyžadují i

množství náročného sledování rozmanitých technických a fyzikálních parametrů nově vkládaných speciálních materiálů, systémů a zařízení. Efektivní aplikace energeticky úsporných systémů také vyžaduje řadu měření a kontrol, jejichž výsledky musí být náležitě vyhodnocovány a pak systémy „laděny“, aby byl alespoň v době předání stavby ten či onen parametr budovy dodržen a vydržel také po dobu zákonem stanovené záruky. Takové úkony nemůže dělat jen tak někdo, je to práce pro specialisty, a taktéž podmínky, za nichž jsou prováděny, jsou velmi náročné a nákladné a ve standardním stavebnictví dosti neobvyklé.

Jaký je vlastně cíl?

Podíváme-li se na energetické úspory ve stavebnictví prizmatem výše uvedených skutečností, je zřejmé, že vytčený cíl je reálný nikoli celkově, ale jen výběrově. Je reálný při dodržení nebývalé náročnosti na odbornost pracovního týmu od návrhu až po realizaci, a to ve všech jednotlivých výkonech. Je reálný při vědomém podřízení se faktu vysoké ceny. Je reálný tehdy, kdy celý systém provozu stavby bude náležitě kontrolován a udržován. Takový cíl dovedeme v naší době splnit, ale požadovat jeho dosažení zákonem a technickou normou na celé ploše stavebního trhu je nárok revoluční, plně spojený s destruktivními důsledky revoluce obvykle provázajícími. Obrazně řečeno, všichni se povinně přestanou modlit k bohu a postaví chrám rekuperační jednotce, která bude všelijak houkat a pískat, a za deset let už nikdo nebude vědět, že měla nějakou schopnost navracet někam zbytkové teplo.

Čeho jsme dosáhli

Politika povinných energetických úspor už v Česku leccos přinesla. Zatím jde hlavně o tyto skutečnosti:

- existuje Státní energetická inspekce, která hodnotí stavby z hlediska jejich energetické náročnosti.
- existuje legislativa zavazující majitele budov a stavebníky k zabezpečení energetických úspor.
- narostla náročnost vyhodnocování splnění požadovaných parametrů staveb z hlediska orgánů stavebního řádu.
- vznikly nové profesní skupiny, a to na základě povinnosti zabezpečovat úspory energií.
- vznikly nové výrobní společnosti, produkující různé systémy zabezpečující úspory energie.
- vznikly nové organizace, které kontrolují, zda nové výrobky opravdu zajišťují požadované energeticky úsporné parametry.
- vznikla podpora pro realizaci energeticky úsporných opatření na budovách z veřejných zdrojů. A spolu s tím také možnost podporu čerpat neoprávněně.

Samozřejmě také narostl počet energeticky úsporných staveb, ovšem rovněž jejich cena. A množství poruch, vyvolaných nesprávnou aplikací nových materiálů a systémů. Přitom nikdy nebylo důsledně prověřeno, zda-li všechny tyto kroky a opatření vedly k prokazatelným úsporám spotřeby energie na celospolečenské úrovni.

Objevujeme objevené!

Bydlel jsem v domě, solidně postaveném ve druhé polovině XIX. století. Jeho cihelné stěny měly okolo devadesáti centimetrů tloušťky - v zimě v něm nemrzlo, ani když se v něm netopilo třeba čtrnáct dnů, v létě v něm nikdy nebylo nepříjemné horko. Výstavbu provedla v místě renomovaná stavební firma s pracovníky běžného řemeslnického vyučení s nástroji velmi primitivními a materiály naprosto tradičními. Stavbu schválil městský stavební rada s nevelkým počtem spolupracovníků a její užívání povolil po přísné,

avšak rutinní prohlídce.

V devadesátých letech XX. století dům koupila americká společnost, která si v něm zřídila své reprezentační kanceláře. Celý dům byl nákladně provrtán a vybaven vzduchotechnikou, obrovská půda se stala obrovskou strojovnou. V takto modernizovaném domě je dnes v zimě příjemné teplo a ani v létě zde není obtížné horko. Ale něco se změnilo: místnostmi trvale proudí vánek - v pozadí totiž tiše vrní pravidelně kontrolované a podle přísných provozních řádů udržované ventilátory.

Autor působí jako architekt v AID - ateliéru, je také stavebním inspektorem.

07.02.2013 08:35, Igor Dřevíkovský